

Når det gjelder sjøflyhavner inngikk Sola sjø i landsverneplanutvalget med en tyskbygget hangar, men ble solgt ut av Forsvaret med verneklausul før Landsverneplanen forelå. Karljohansvern orlogsstasjon er derfor det eneste sjøflyanlegg som inngår i Landsverneplanen. Anleggene her er rester etter en flyfabrikk anlagt i 1915 og senere vesentlig utvidet på 1930-tallet og under den tyske okkupasjonen. Bygningsmassen omfatter blant annet to hangarer/montasjehaller og opphalingsanlegg for sjøfly. I tillegg til fabrikkvirksomheten tjente anlegget som sjøflybase.

## **2 Drøfting**

Som det fremkommer ovenfor er sporene etter sjøflyvirksomheten på Forsvarets eiendommer svært få på landsbasis, i tillegg til at Landsverneplanen ikke omfatter et eneste slikt anlegg i Nord-Norge. Så vidt vites har også de gjenværende spor etter sjøflyvirksomheten som idag er på sivile hender et meget begrenset omfang.

En bevaring av sjøflyhavnsmiljøet på Skattøra er derfor viktig både for å ivareta flyhistorien i landsdelen og for å sikre en større bredde i kulturminnebestanden i Nord-Norge. Ikke minst utgjør opphalingsanleggene mot sjøen viktige teknisk-industrielle kulturminner ikke bare i landsdelen, men også i et mer nasjonalt perspektiv. Kontakten mellom hangarene og sjøen bør derfor ikke brytes opp. Ombyggingen av hangarene gjør at anlegget ikke er forslått fredet. Det betyr imidlertid ikke at anlegget er uten verneverdi regionalt. Anleggets regionale og lokale kulturminneverdi og miljømessige kvaliteter tilsier at det bør fremstå som en helhet også i fremtiden. Det vises også til den systematiske gjenbyggingen mot fjorden som har funnet sted i Tromsø gjennom de senere år. Det er derfor av stor betydning at man lokalt har en bevisst holdning til at enkelte områder bør være åpne for adkomst til sjøen.

For øvrig vises det til at det i dag er få bevarte bygninger og anlegg fra okkupasjonetiden igjen i Tromsø by. En utradering av denne typen spor vil derfor også innebære at en historisk epoke i byens historie bokstavelig talt blir usynlig for ettertiden.

## **3 Konklusjon**

På bakgrunn av dette anbefaler Forsvarets kulturminneforvaltning at anlegget behandles som en verneverdig helhet der sammenhengen mellom bygningsmasse og strandlinje opprettholdes.

Vennlig hilsen

Janne Wilberg  
Seksjonssjef  
Kompetansesenter Kulturminneforvaltning  
Divisjon rådgivning